

Slinavka in parkljevka

V zadnji dobi se je v okolici Ljubljane pojavila kužna bolezen parkljevka in slinavka, ki lahko povzroči naši živinoreji ogromno škodo. Oblast je že ukrenila razne mere, da se omeji njeno razširjenje, toda tudi živinorejci sami morajo skrbeti, da se ta bole. ... ne prenese iz enega hleva v drugega, iz ene vasi v drugo. Zato je umestno, da jih opozorimo na nekatere točke, ki so v stanju zmanjšati škodo po tej kugi.

Okuževalci slinavke in parkljevke se nahajajo v slini, ki se cedi iz gobca obolele živali, dalje v mleku, blatu in v seavnici. Če ta slina ali druge okužene snovi pridejo na drugo žival, oboli tudi ta. Tako se prenaša bolezen od bolne na zdravo žival. Toda tudi ljudje, ki pridejo v dotik z bolnimi živalmi, prav pogosto, rekel bi skoraj navadno, zanesejo bolezen v druge hleve. Zaradi tega ni čudno, če oblast določa tako ostre ukrepe proti širjenju te bolezni. Našemu živinorejcu pa priporočamo, naj bi upošteval zlasti naslednja navodila:

1. Če zve, da je v bližini izbruhnila ta bolezen pri živini, naj ne zahaja v sumljive hleve in naj do popolne ozdravitve preneha z zvezami, ki jih je do tedaj gojil. Vsa njegova družina naj se izogiba takih gospodarstev.

2. Pri vratih na njegovo dvorišče naj bo na primernem prostoru plitek zabož z žganim apnom, v katerem si vsi, ki pridejo od zunaj na dvorišče, tudi domači, obrisejo čevlje in jih razkužijo.

3. Vsa živina naj bo v hlevu in naj se opusti tudi navadno napajanje ob občinskem vodovodu, da se na ta način prepreči, da ne pride domača živina v dotik s tujo, ki je morebiti že okužena.

4. Ker so ravno živinski prekupci, mešetarji in mesarji najbolj pogosti raz-

našalci te bolezni, je takim na vsak način zabraniti pristop na dvorišče in v hlev. Če se jim hoče prodati kako žival, je to voditi ven iz hleva in dvorišča. Toda tudi drugim sumljivim osebam, ki prihajajo morebiti iz okuženih staj, naj se zabrani pristop na dvorišče. Naravno, da naj tudi nobeden domačih ne zahaja v tuje, sumljive hleve.

5. Domača teleta naj se v tej dobi krmijo s prekuhanim mlekom, da se uničijo v njem morebitne klice okuženja.

6. Če se je pa bolezen pojavila, tedaj jo je takoj naznaniti županstvu, ki je dolžno sporočiti to okrajnemu načelstvu, ki bo poslalo živinozdravnika, da bo ukrenil potrebne mere za omejitev bolezni. Stroške za živinozdravnika nosi oblast.

7. Bolno živino je po navodilih živinozdravnika pustiti cepiti proti slinavki, zlasti tedaj, če nastopi težko obolenje.

8. Krmljenje in oskrbovanje bolne živine naj vodi samo ena oseba, ki ne sme priti v dotik z zdravo živino.

9. V lažjih slučajih in tedaj, če smo se prepričali, da ne bomo mogli preprečiti okuženje ostale zdrave živine, jo okužimo vsa, da se bolezen v hlevu hitreje razvija in prej konča. To dosežemo s tem, da namažemo s slino bolne živali gobce zdravih.

10. Okuženi bolni živini pokladajmo le mehko krmo, otavo, otrobi v obliči in slično, ter ji izpirajmo gobce s kisom. Napajajmo jo bolj pogosto s svežo, čisto vodo. Parklje spirajmo večkrat s kakim razkuževalnim sredstvom.

Tudi človeškemu zdravju je ta bolezen nevarna, zlasti otrokom, zato jim ne smemo dajati mleka iz okuženih hlevov. Vsako mleko je prej zavreti, da se v njem uničijo morebitne klice bolezni.

jo je skoro za polovico manj nego lani. Moramo pa pomisliti, da je bila lani najboljša pšenična letina po vojni. Letos bo seveda odpadel ves izvoz pšenice. Največ škode je povzročila pšenična rja, ki se je vsled prevelike vlažnosti pojavila neposredno pred žetvijo skoro v vseh žitnorodnih pokrajinah.

Po cennitvi pridelka koruze je ta leto prekorajil pridelke vsel let po vojni in znaša v tisočih stotov 15.199 (ali 45 milijonov stotov), leta 1931 je dosegel 82.024, v povprečju zadnjih petih let le 29.489. S tako velikim pridelkom je v zadostni meri preskrbljeno za hrano prebivalstva, za krmo živine, pa tudi za bodočo setev in za potrebe industrije. Razentega bo ostalo za izvoz, kakor cennijo, še 70.000 do 130.000 vagonov. Glavna naloga naše trgovine bo, da najde inozemski trg za izvoz take količine koruze.

V dravski banovini je bilo s pšenico posejanih 63.025, požetih pa 62.975 ha; pridelali smo 566.750 stotov pšenice nasproti 568.100 stotov lanskih. Z ržjo je bilo posejanih in požetih 34.255 ha, pridelek je znašal 312.000 stotov, nasproti 270.600 lanskim stotom. Ječmen je na 18.385 ha dal 165.350 stotov nasproti lanskim 175.000 stotom. Ovsu se je posejalo 24.400 ha, ki je dal 201.471 stotov.

g Letina maka v Južni Srbiji. Letina maka je bila letos zelo slaba. Lanske jeseni je bilo posejanih z njim 6479 ha, pozimi pa je mak tako pozebel, da ga je ostalo nepoškodovanega komaj okrog 500 ha. Poskus spomladne setve se je ponesrečil, ker je bilo vreme neugodno. Kljub slabi letini opija se mu cene niso izboljšale, ker je še dovolj starih zalog in ker tudi izvoza ni. Za kg opija so plačevali prekupci po 120 do 130 Din, zdaj ko je večina letine razprodane, dosežejo do 180 Din kg. Z ozirom na vedno manjše povpraševanje po opiju obstoji nevarnost, da bodo gojitev maka v Južni Srbiji morali sčasoma opustiti.

g Izvoz našega tobaka. V prvih 10 mesecih tega leta je naša država prodala in izvozila v inozemstvo več tobaka nego katerikoli leto po prevratu. Po ko-

ličini je bilo izvoženih 4.923.400 kg v vrednosti 20,8 milij. Din. Najmanj smo izvozili leta 1927 — za 13,3 milij. Din, največ leta 1931 za 121 milij. Din. Večina našega tobaka gre na Češko, Poljsko in v Nemčijo. — Največje izvoznške države za tobak so Grčija, Bolgarija in Turčija, ki se pa letos imele precej slabo leto. Zelo o naši zgledi za izvoz letošnjega tobaka in ugodni Upati pa je da si tuči za bodočev zagobovino zunanji trg z našim pridelkom, ki glede kakovosti ne zaostaja za drugim tobakom.

g Bogata letina v Argentini — Po dosedanjih vladnih cennitvah pričakuje letos v Argentini rekordno letino ovsu in rži kakor je ni bilo po vojni. Te bo imelo precejšen vpliv na cene v Ameriki manj pa na svetovnem trgu, ker se oves in rž na žitnih borzah ne trguje, a v takih količinah kakor pšenica in kuruza.

g Uničenje kaučukovih nasadov — Avtomobilna industrija je letos padla ne samo v Ameriki ampak po celem svetu skoro za tretjino, vsled tega je tudi promet s kaučukom, ki ga rabijo za gumijeve obročje zelo nazadoval. Zaloge neprodanega kaučuka so tako velike da so sklenili lastniki kaučukovih plantaž uničiti določen del kaučukovih nasadov. K temu jih je dovedlo tudi dejstvo, da skušajo v nekaterih evropskih državah, zlasti pa v Rusiji uporabljati za avtomobilne obročje že umetni gumi, ki ga pridobivajo iz premoga in lesa. V tem pogledu je znanost tako napredovala da so Rusi pokupili že vse tozadevne patente in so ustanovili tvornico, v kateri jih preizkušajo in izpopolnjujejo, da postanejo v tem predmetu neodvisni od uvoza.

Davčne zadeve

g Novi davki. Finančni minister je predložil narodni skupščini zakonski predlog o naknadnih izrednih kreditih v skupnem znesku od blizu 250 milijonov dinarjev. Ta znesek je določen deloma za pokojnine novih upokojujencev in starih kronskih upokojujencev, deloma za ponovno otvoritev srednjih šol. V kritje

teh kreditov so predvidene naslednje nove davščine: pribitek na neposredne davke za l. 1933. od 1 do 4 odstotke, zvišan davek na nove zgradbe od 3 na 6 oziroma 12 odstotkov; znižanje taksne prostosti za dedščine od 150.000 na 50 tisoč dinarjev; dalje se povišajo razne takse za 25 do 50 odstotkov, in sicer za vloge, prošnje, pritožbe, izpričevala itd. — Za naše občinsko gospodarstvo je važno ukinitje odredbe, ki določa pobiranje trošarine za vino le do 50 par za podeželske in do 1 Din za liter za mestne občine.

Razno

g Svetovni gospodarski položaj. Glasom zadnjega mesečnega poročila, ki jih izdaja nemški zavod za proučavanje svetovnega gospodarskega položaja, je ta na kratko označen po stanju začetkom decembra t. l. takole: Splošnemu dvigu cen, ki je nastopil sredi letošnjega leta na mednarodnih blagovnih in efektivnih tržiščih, je sledilo nazadovanje. Toda ni bilo tako močno kot dvig, ampak se je nekako prilagodilo današnjemu položaju. Dvigu cen in tečajev v poletnih mesecih je sledilo oživiljenje proizvodnje in prometa, ki je trajalo nekako do konca novembra. V glavnem gre pri tem za prilagoditev produkcije tekoči potrebi, to je za dopolnitev zalog. Ni pa to še znak, da je zopet nastopilo konjunktorno dviganje proizvodnje. Povečanja splošne delavnosti zaenkrat še ni pričakovati, ker je višina obresti za kapital še previsoka. Oživiljenje svetovnega gospodarstva, kot povečanja dohodkov prebivalstva, pa ni verjetno, ker je kupna moč kmetijskega gospodarstva še vedno zelo slaba. Vendar je v večini važnejših držav dosežen konec znižanja gospodarske delavnosti. Kar se tiče naše države, je gospodarski položaj vsaj v toliko ugodnejši, ker glede živila nismo odvisni od inozemstva in ker imamo manj industrije, zato tudi manj brezposelnega delavstva.

g Kako drugod olajšujejo kmetom plačevanje davkov. Kakor javljajo iz Avstrije, je koroška deželna vlada sklenila, da smejo kmetje svoje davke plačati tudi z drvimi. Za zdaj velja menda

to samo za določeno množino drv, ki jih deželna vlada rabi za svoja podjetja in urade. To je zelo značilen znak časa, da povsod primanjkuje kinetom denarja in da ne morejo oblasti priti do davščin drugače, kot da dovolijo plačevanje v pridelkih. Mislimo, da bi tudi pri nas bilo mogoče oblastem najti način, kako bi vsaj nekateri pridelki lahko služili za poravnavanje davčnih obveznosti. Tu ne mislimo, da bi bilo mogoče vsem kmetom se posluževati takih ugodnosti, ampak zadostovalo bi, da bi vsaj en del bil na ta način razbremenjen, potem bi tudi za druge bilo lažje. Če se pri tem ozremo na razne dobave pridelkov bodisi za urade, bolnišnice, vojašnice in druge take javne zavode, ki potrebujejo na leto mnogo tega blaga in ga dobavljajo potom trgovcev ali prekupcev, tedaj bi pri direktni preskrbi pri kmetu za davek prišli sami na zelo ugoden račun in kmetom bi ne bilo treba šteti denarja za davke, ali se zanje pustiti rubiti.

g Kis iz alkohola pocenil. Iz Novega Sada poročajo, da se je tamkaj razbil kartel proizvajalcev kisa iz alkohola, zato se je med njimi razvila konkurenčna borba. Alkoholni kis se je dosedaj prodajal po 3 Din liter. Mali proizvajalci so ga sedaj začeli prodajati po 2.50 in 2 Din liter. Večji proizvajalci so ga pa vrgli na trg po 1 Din liter, da na ta način uničijo konkurenco malih. Ti zopet ga ne morejo oddajati po tej ceni, ker z enim dinarjem niso kriti niti proizvodjalni stroški. Večji proizvajalci bodo lažje prenesli zgube v tem konkurenčnem boju kot mali. Da bi ta boj donesel vsaj konzumentu znižanje cen kisa.

g Lesno tržišče. Lesna kupčija je v zadnjih tednih nekoliko oživela, ker je promet z Italijo sedaj bolj urejen. Ker se je pa produkcija lesa zelo znižala, so se zaloge pri nas tako skrčile, da se naročila v suhem lesu zelo težko izvršijo. Posebno v hrastovini, bukovini in drugih vrstah trdega lesa se suho blago zelo težko dobi ali pa ga sploh ni. Izvažati so začeli celo filerije, za katere že dolgo ni bilo povpraševanja. V mehkem lesu se išče gorenjska smreka in blago tretje vrste. Izvoz drv je v zadnji dobi

nekoliko oživel, dočim je izvoz oglja v Italijo zaradi povišane carine še vedno onemogočen. — Zanimivo pa je, da ima Jugoslavija za uvoz lesa v Francijo zelo nizek kontingent. Poročajo pa, da se sedaj mudi v Parizu posebna delegacija iz Avstrije za ureditev nekaterih trgovinsko-političnih vprašanj. Pogajanja so baje že tako uspela, da pričakujejo v kratkem povečanje francoskih uvoznih kontingentov za uvoz avstrijskega lesa, sira in sadja. — Kje so pa naši interesi, da bi se zanimali za povečanje našega izvoza v Francijo.

g Zboljšanje gospodarskega položaja na Francoskem, v Angliji in Nemčiji. Zadnje vesti iz teh držav javljajo, da se je položaj na denarnem trgu zboljšal in da se vrača zaupanje v oblast. Denarja je na trgu v obilici in vsled tega je padla tudi obrestna mera. Sodijo, da je to jaseen početek zboljšanja splošnih gospodarskih razmer in omiljenja svetovne krize. Vzlic temu je angleški funt zopet močno nazadoval ter dosegel na curiški borzi 16.38 frankov od 18 fr. v začetku oktobra. Pri tem stanju je izgubil funt več nego eno tretjino svoje prejšnje vrednosti, ki jo je imel zlati funt. Ta padec pripisujejo nejasnosti, ki je nastopila glede plačila predstoječega obroka od 15. dec. za vojne dolgove Ameriki, pa tudi glede splošnega vprašanja vojnih dolgov. Angleška vlada je končno sklenila, da bo ta obrok plačala, ker to zahteva njen kredit v svetu. — Iz Nemčije javljajo, da se tamkaj industrijska delavnost v zadnjih mesecih stalno poživlja. Značilno je, da se ravno v jesenskih mesecih, ko zaposlenost obično nazaduje, tu zboljšuje. Produkcija premoga, železa, kovin in drugih industrijskih surovin je v zadnji dobi narasla za 20 do 30 odstotkov. Tudi v drugih industrijskih obratih se opaža napredek.

g Državne sladkorne tvornice izven kartela. Državni sladkorni tvornici v Belgradu in Belju sta izstopili iz jugoslovskega sladkornega kartela in bosta odslej prodajali sladkor neposredno vsem trgovcem in konsumentom. Prodaja se bo vršila v Belgradu, in sicer po naslednjih cenah franko vagon tvornica:

za kocke in prah 13.95 Din kg, za kristalni sladkor drobni 12.35 Din, debeli 12.25 Din. Za vse kraje v notranjosti je cena odvisna od prevoznih stroškov. — Če državne tvornice izstopijo iz kartela in niso več vezane na skupne cene, bi lahko znižale to nujno potrebno živilo na primerno ceno.

g Mnogo nezdravega je že odpadlo. Splošna državna statistika izkazuje za november 50 konkurzov in 68 prisilnih poravnav izven konkurza. — V oktobru je bilo razglašanih 38 konkurzov in 62 poravnav; lani v novembru pa 48 konkurzov in 98 poravnav. Od skupnega števila plačilnih težkoč odpadé na našo banovino 5 konkurzov in 11 poravnav, v oktobru 7 oziroma 16, lani novembra 9 in 9. Iz teh in drugih podatkov je razvidno, da je torej odpadlo že mnogo nezdravega iz našega narodnega gospodarstva. **Tobak škoduje glasu,** ker dim suši grlo **Tobak škoduje želodcu,** ker ga moti slino, škoduje tudi zobem. Pri oškrbljenem zobu je vedna nevarnost za zastrupljenje krvi. **Tobak navaža na pijačo:** suho grlo hrepeni po moči; ni ga menda pijańca, ki bi tudi ne kadil. **Pijańca, tobak, karta in kvanta gre vkup,** so rekli včasih — in to velja še za danes. **Tobak škoduje tudi možganom.** Velikega števila blaznih misli v tolikem krive življenjske razmere, kolikor sta tega kriva alkohol in tobak. Na Francosko so pripeljali l. 1810 22 milijonov funtov tobaka. Tisto leto so imeli 4000 blaznih. L. 1851 so uvozili tobaka 115 milijonov — blaznih je bilo 9000. 1873 je bilo tobaka 200 milijonov — blaznih 40.000. S tobakom pridobljena blaznost se podeduje.

ga Zoper izpadanje las. Nalij na ¼ kilograma suhe repikove korenine ¼ kg finega laškega olja, 10 gramov španskega olja in 4 grame klinčkovega olja. Postavi lonec v večjega z vodo in postavi na ognjišče. Naj stoji na gorkem 4 ure. Potem odstavi in ko so stale korenine 10 dni v olju, ga precedi skozi krpo in kani vanj malo peruvanskega balzama. Vsak peti ali šesti dan nateri kožo s tem oljem, vsak mesec ali dvakrat na mesec izperi glavo

Kmetovo božično razmišljanje o dolgovih in dolžnikih

Gospod urednik!

Imama navado, da vse važne »Domoljubove« članke spravljam. Danes sem jih pregledoval in še enkrat prebral članek, ki je izšel v »Domoljubu« dne 14. septembra 1932, z naslovom **Kmetiski dolgovi in dolžniki**. Podpisan je pod člankom »Gorenjski kmet«. Ne bom še enkrat navajal njegovih misli, hočem se le nekoliko pomuditi pri vprašanju odpisa kmetiskih dolgov.

Moje mnenje je, da bi bil odpis gotovih odstotkov kmetiskih dolgov prav na mestu. Velika napaka bi bila, ako bi vse kmetiske dolžnike obkladali z lenuhi in lahkomišelnimi zapravljivci. Velika večina dolgov je nastala iz razne potrebe. Pogledjmo le en primer, ki mi je dobro znan: Nekdo, ki je vse prej kot varčen gospodar, je podedoval veliko vsoto denarja. Istočasno se je vrnil, bilo je l. 1922, iz ruskega ujetništva eden njegovih sosedov, ki so ga doma že komaj čakali, da prevzame grunt z ramen starega očeta. Mladi fant je po svetu marsikaj videl. Spoznal je tudi načine modernega gospodarstva, ki jih je hotel uporabiti doma: izboljšati orodje, poskusiti z umetnimi gnojili itd. Prevzel je posestvo. Za prepis, za dote sestram in za užitek staršem je moral odšteti 60 tisoč dinarjev. Priženil je 30 tisoč, trideset si jih je pa izposodil od gori imenovanega srečnega dediča...

Ker je na posestvu redil 6 glav živine, 4 prašiče ter je pridelal letno okrog 10 hl vina za prodajo, kar vse se je lahko takrat dobro prodalo, je mislil, da bo svoj dolg lahko v nekaj letih brez posebnih težav plačal. Vinogradi so n. pr. imeli takrat tako visoko ceno, da bi bil za svoj vinograd dobil več, kot je bil dolžan. Pa bi si lahko še orodje nabavil povrh!

Ker pa skrben kmet ne bo prodal niti pedi zemlje, on tega ni storil. Računal je z rednimi razmerami, ko lahko kmet iz

zemlje iztisne toliko, da more kriti take obveznosti. Pa je napačno kalkuliral. Danes, po 10 letih je v strašni stiski. Redno je plačeval obresti in odplačeval glavnico. Danes pa ni solda od nikoder; ne od vina, ne od svinj, žito pa je vzela suša in toča. Niti za domače potrebe ni dovolj. V groznem obupu se nahaja. Vse kar ima, ni danes toliko vredno, da bi dolg poplačal. Vidi lačne in raztrgane otroke, bolešno ženo, bolno mater, ki potrebuje priboljška in na vse to pride še davčni eksekutor in rubežen... Kaj ni tak revež res velika žrtev razmer, v katerih se mora danes kmet boriti za svoj obstoj?

Tisti, ki imajo danes besedo in moč, so predvsem dolžni skrbeti, da take žrtve popolnoma ne propadejo. Po mojem mnenju bi se jim dalo zelo izdatno pomagati z odpisom njihovega dolga. Jaz bi jih razdelil v več vrst, približno tako-le: Dolgovi, sklenjeni pred letom 1916 naj se vrnejo v celoti, pri posojilih, sklenjenih pred l. 1918 naj se črta 10 odstotkov, pri onih pred l. 1920 naj se črta 20 odstotkov, pri posojilih med l. 1920 in 1922 naj se črta 40 odstotkov, pri posojilih od l. 1922 do 1. jun. 1925 naj se črta 50 odstotkov, do 1. januarja 1926 40 odstotkov, do 1. januarja 1927 30 odstotkov, do 1. januarja 1928 20 odstotkov, do 1. januarja 1929 10 odstotkov, posojila, sklenjena po 1. januarju 1929 naj se zopet vrnejo četa.

S tem bi se po mojem mnenju pravilno izravnala ona razlika, ki je niso zakrivali dolžniki in od katerih tudi upniki nimajo pravice delati dobička na račun teh revežev.

Tudi bi bilo treba ukrepov in ureditve razmer tako, da bi ljudje brez potrebe ne držali denarja doma. Dolžnost vseh poklicanih čimiteljev je, da vrnejo ljudstvu zupanje v denar, ki je popolnoma izginilo.

Treba bo vsekakor znižati tudi obrestno mero po denarnih zavodih, tako za vlagatelje, kakor tudi za dolžnike. Saj vemo, da je obrestna mera v mnogih dru-

gih državah mnogo nizja, kot pa pri naš. Celo pod dva odstotka so šli z njo. Enako je treba tudi z najstrožjimi ukrepi preprečiti vlaganje denarja v inozemske banke.

Jaz mislim, da bi bilo najbolje vsakogar, ki vlaga denar v tuje banke, pognati čez mejo; naj gre še on tja, kamor je dal svoje zaupanje. Belokranjski kmet.

Esén:

Sveta noč v Valti vasi

Tiha Valta vas,
kjer Krka
trebrno se blesti,
kot da bi svirala
na citre...

Sveta noč, blažena noč
póje angelček nad vasjó
in na citre vodé
ga spremljajo...

Tiha Valta vas...
moji veliki bratje
slovenski kmetje,
naj cvete za vas nocoj
nebeško cvetje...
naj Vas angelsko petje
uspava v lahko noč...

Esén:

Božič na kmetih

Rožic ni med snežinkami,
pa je rožica
naš Gospod Jezus Kristus.

Vzcvela je za vse hiše
v vsaki On živi,
z večnimi očmi,
z belimi ročkami,
angelčki stopajo po mah
tiše vedno tiše...

Angelčki so vsi beli
od snega,
mi pa smo beli,
v duši veselí
od Kristusa Bogá.

Ravní nasveti

Podčastniška šola. A. I. J. Za sprejem v podčastniško šolo je treba vložiti prošnjo na komando tiste šole, v katero želite vstopiti. Prošnje se vlagajo ob času razpisa, ki je vselej objavljen v časopisih in nabit na deski pri okrajnem načelnstvu. Iz njega so razvidni tudi pogoji. Kadar bo tak razpis objavljen, vložite prošnjo. Ali boste sprejeti ne moremo vedeti.

Prva priča. R. I. Z. Delavec vas je tožil za izplačilo mezde in je ena priča prisegla, da ga je videla vsak dan delati, čeprav to ni resnica in imate tri pričé, ki vedo, da je večkrat okoli hodil. Vprašate, če morete dotično pričó tožiti in če bo kaznovana. — Na to vprašanje bi mogli točno odgovoriti, če bi vpogledali v dotični pravdni spis. Krivo pričevanje je seveda kaznivo. Vendar, predno napravite kakšne korake proti pričí, se posvetujte z advokatom, ki vam bo po prečitavanju spisa mogel primerno svetovati. Sami pa ne vlagajte kakšne ovadbe, da kaj preveč ne napišete, radi česar bi mogla priča vas tožiti vsled žalitve.

Preklíc pota. I. Z. R. Vprašate, če bi mogli dati pred cerkvijo preklícati hojo po vaših parcelah in če morete dati oceniti škodo, ki jo delajo s hojo po vašem svetu. — To vse

lahko storite. Vendar sam preklíc ne bo zadostoval, ako ne primete tistega, ki nepravilno hodi po vašem. Kdor hodi neomoleno 30 let, si je pot priposestvoval. Vsakega drugega, ki zlepa ne odneha, pa lahko tožite. Ocenitev škode ima ta smisel, da veste, kakšno odškodnino bi zahtevali od onega, ki vam dela škodo.

Razdelitev skupne lastnine. K. A. Z. Več vaščanov ima nekaj gatajne. Nekateri bi radi to zemljišče prodali, drugi pa se upirajo in hočejo imeti svoj del. Ali morejo preprečiti prodajo? — Ako je navedeno zemljišče skupna lastnina več oseb, tedaj morejo solastniki poljubno ravnati s skupnim zemljiščem in ga torej prodati le, ako so složni in vsi soglašajo. Če pa so nesložni, pa ne sme noben solastnik izvršiti na skupnem zemljišču nobene izpremembe, s katero bi se razrogalo o deležu drugega. Isto velja glede razdelitve. A vsak deležnik sme zahtevati razdelitev skupnosti, vendar ne ob neugodnem času ali v škodo ostalih. Ako se deležniki glede delitve ne morejo zediniti, odloči sodnik.

Vojaška služba. B. I. Potrjen ste bili k artileriji. Služili bi pa radi pri planinski pehoti ali pri bolničarjih. Vprašate, kam se je obrniti. — Ako imate težnje za loga, vložite prošnjo na komando vojnega okrožja.

Davčna oprostitve nove hiše. S. P. I. nona tudi nove hiše niso o roščene davla.

pač se pri teh plačuje mesto osnovnega ali dopolnilnega davka samo tri odstotke od čistega donosa. Ta davčna olajšava velja za 20 let v krajih s preko 50 000 prebivalci, potem v krajih, v katerih je sedež banovine, mestu Sušaku in za hiše v okolinski črti v krajih, ki se proglašajo za kopaljšča in letovišča, v ostalih krajih pa velja 10 let. Nedavno pa je finančni minister predlagal, da se davak na nove hiše zviša. Za koliko se bo zvišal bomo še poročali.

Vojnica. I. K. Vojnica se plačuje od dovršenega dvajsetega do dovršenega petdesetega leta starosti. Ako je bila naša žena 52 let staremu možu naj se pritoži. Ali je pomota, ali pa izterjujejo zaostalo iz prejšnjih let.

Taksa od dediščine. S. A. C. Ker znaša vrednost zapuščine pri vašem očetu le 50 000 dinarjev, sinovom ne bo treba plačati takse.

Srečka. M. L. Vprašajte v katki banki, če je vaša srečka izžrebana. Mi evidence o tem ne vodimo.

Vojnična obveznost. I. K. C. Vojnična obveznost traja od dovršenega dvajsetega do dovršenega petdesetega leta starosti. Ako ste prejeli v 52. letu starosti plačilni nalog, je to pomota ali pa izterjujejo vojnico za prejšnja leta. Vprašajte pri davčni upravi.

Sporna pot. F. I. Poleg vašega vrta je Vaš prednik odprodal pred 30 leti polovico drugemu, ki je v vseh 30 letih ta vrt kosil in mrvo odpeljal preko vašega vrta. Ta sosed namerava sedaj na svojem delu sezidati hišo. Vprašate, če lahko sosedu branite vožnjo gradbenega materialja preko vašega vrta? — Če si je sosed, ko je kupil del vrta izrečno izgovoril od prodajalca, to je vašega očeta, da ima pravico vožnje preko vašega vrta za vse svoje takratne ali šele bodoče potrebe za gospodarsko uporabljanje novokupljenega sveta, potem mu vi vožnje tudi gradbenega materialja ne morete zabraniti. Malo je verjetno, da bi kdo kupil svet, ne da bi si zagotovil prost dovoz na ta svet. — Če pa nista imela glede tega nobenega dogovora, si je pač sosed s 30 letnim rednim odvažanjem sena priposestvoval le pravico za odvažanje sena in ne sme te pravice razširiti brez vašega dovoljenja. Kot soseda vam svetujemo, da se lepo sporazumeta za primerno odškodnino za večjo uporabo pota.

Izguba priposestovane pravice. A. L. V vasi so imeli posestniki starih gruntov nerazdeljivo zemljo, ki je bila njihova skupna last in na kateri so gojili presadne mladike. Ščasoma so tudi posamezni posestniki novoustanovljenih kmetij pridobili pravico do uporabe tega skupnega zemljišča. Tako so vam predniki, kot »nova numerca« skozi 50 let uživali gredo na skupnem svetu, kot svojo last. Pred 5 leti pa so posestniki starih gruntov po zemljemeru dali razmeriti skupno zemljo in jo po enakih delih med seboj razdelili, ne da bi novim posestnikom, med nji-

mi tudi vam, dali kakršnekoli odškodnino. Vprašate, če lahko po petih letih za odzete gredo zahtevate odškodnino? — Ne. Po 5 petimi leti ste imeli pravico in dolžnost ogovarjati odvzemom gredo. Ker ste vi z vašimi predniki vred s 50 letnim menim uživanjem priposestovovali. Pred 5 leti bi vi s izgledno težo na priznanje bistine priposestovavca sveta gotovo uspehi sedaj po preteku več kot tre let odkr ste se razmeritvi in razdelitvi opustili uživajte zemljo, pa je vsaka težba brezupna.

Terja ve. slan napram o. R. P. — Vaša mati je imela 120 gln. dote, ki jih je dala možu in sta si skupaj postavila žico. Po smrti vaše matere se je vaš oče drugič oženil. Pri očetu ste delali skozi pet let kot čevljarški pomočnik. Ker se oče ne zneni, da bi vam dal plačilo za pomočniško delo niti kaj od hiše kot del materinščine, vprašate, kako morate postopiti, da bi kaj dobili od očeta. — Svetujemo vam, da pogledate pri domačem okrajnem sodišču, kaj je vaša pok. mati zapustila in kdo je to podedoval. Če je v zapuščinskem spisu ugotovljeno, da mati ni zapustila nobene imovine, potem ne morete od očeta v imenu materinščine ničesar zahtevati. — Kot čevljarški pomočnik lahko zahtevate od očeta plačilo za zadnja tri leta; kar je več, to je zastarano. Od vašega zaslužka pa sme oče odbiti vse, kar vam je v tem času v naravi ali denarju dal. — Šele po smrti očeta imate pravico na nujni delež, za življenja pa vam ni oče nič dolžan dati.

Bodoča žica ob poti. J. V. B. B. — Poleg sosedove parcele imate pašpot, ki jo je sosed na svoji zemlji zagrajil z bodočo žico. V nočnem času je ta ograja nevarna, ter ste se že večkrat nataklihi in opraskali. Vprašate, kako bi soseda prisilili, da to bodočo žico izmenja. — Svetujemo vam, da soseda sami ali pa po občini pregovorite, da izmenja bodočo žico. Če to ne bo pomagalo, lahko soseda ovadite orožnikom ali sodišču, ker z bodočo žico ob pašpoti ogroža zdravje ljudi in utegne tako dejanje biti kaznjivo z zaporom do 5 let.

Nagovarjanje h krivem pričevanju. A. G. V. L. — Vprašate, čez koliko let zastara pravica preganjati koga radi nagovarjanja h krivem pričevanju pred sodiščem. — Za krivo pričevanje ali nagovarjanje k istemu je po postavi zapretena kazen robjne in sicer v navadnih primerih do pet let, v težkih pa do deset let. Pravica do preganjanja pa zastara po preteku desetih let.

Dokazna ocena. Isti. — Vprašate, kaj več velja, ali zdravniško spričevalo ali priče v najbližjem krvnem sorodstvu, in komu se mora več verjeti, če niso priče v soglasju izpovedale. — Sodniki so dolžni, da vse dokaze, n. pr. izpovedbe prič, mišljenje izvedencev itd., vestno pretresajo in ocenijo ter končno odločajo po svojem svobodnem pričevanju. V razlogih sodbe pa morajo nave-

ne dobi nikdar dolgih parkljev, pač pa tista, ki je stalno v hlevu. In taki živini jih je treba večkrat porezati, da čezmerno ne zrastejo. V Švici imajo posebne rezače, ki gredo pozimi od vasi do vasi in uravnavajo živini parklje. Navadno jih obrežejo vsaka dva meseca. Drugod imajo na sejnih posebne kovače, ki odščipnejo živini predolge parklje. Če kdo tega prostovoljno ne stori, ga k temu prisili živinozdravnik. To je nujna potreba za živino, kajti ne samo, da ta pri hoji z dolgimi parklji trpi, ampak obstoji nevarnost, da si ves parkelj odloži ali celo nogo zlomi.

Sedaj pozimi ima vsak živinorejec dovolj časa, da pregleda svoji živini parklje in jih tudi sam lahko obreže in uravna. Zelo potrebno je to delo po ozdravljenju živine po slinavki in parkljevki, ker se v roževini še mesece potem ohranijo živj povzročitelji te bolezni. Po obrezanju je priporočljivo parklje še razkuziti.

Denar

g Inozemski tečaji na železnici. Železnica objavlja vsak mesec tečaje inozemskega denarja, po katerih obračunava vozne karte, če jih potnik plača v tujem denarju. Tako veljajo od 1. decembra dalje naslednji tečaji: 1 angleški funt 245 Din, 1 ameriški dolar 74.50 Din, 1 holandski goldinar 30.10 Din, 1 nemška marka 17.75 Din, 1 švicarski frank 14.40 Din, 1 madjarski penga 12.60 Din, 1 avstrijski šiling 10 Din, 1 poljski zlat 8.40 Din, 1 italijanska lira 8.85 Din, 1 francoski frank 3 Din, 1 češkoslovaška krona 2.25 Din, 1 belgijski frank 2.10 Din, 1 bolgarski lev 0.55 Din, 1 romunski lej 0.48 Din, 1 grška drahma 0.45 Din.

Živina

g Živinski sejem v Ptuj. Ker so živinski sejmi in Ljubljani in Mariboru zaradi slinavke prepovedani, prinašamo tukaj cene živine, ki so se dosegle na zadnjem ptujskem sejmu. Za kg žive teže so beležili naslednje cene: voli 2 do 4.50 Din, biki 2—3 Din, krave 1.25 do 3.50 Din, telice 2—4.50 Din. Konje so prodajali po 200—2750 Din za komad.

— Prašiči mladi so šli za komad po 60 do 175 Din, debele svinje 6—7 Din za kg žive teže, polmastne 7—8.50 Din.

g Zagrebški Miklavžev sejem. Ta sejem je bil zelo dobro obiskan ter poln rogate živine in prašičev. Kupčija je bila zelo živahna in je bilo mnogo bikov in volov prodanih za Italijo, Tripolis in Dunaj. Za prvovrstne vole so kupci plačevali 4.50 do 5.50 Din za kg žive teže. Dvignile so se cene tudi prašičem in teletom. Debeli prašiči so se prodajali po 8.50—10 Din za kg žive teže, teleta pa po 6.25—6.50 Din. Pripomniti pa je, da je bilo povpraševanje zlasti za boljše blago, medtem ko se je slabša živina le stežka oddala.

g Dražba kož divjačine. Kakor v prejšnjih letih priredi tudi letos organizacija »Divja koža« dne 25. januarja 1933 na ljubljanskem velesejmu dražbo kož divjačine. Divja koža sprejema blago v komisijo že sedaj in priporoča vsem, ki jih imajo naprodaj, da jih čimprej nanznanijo oziroma pošljejo na naslov »Velesejma« v Ljubljani, da bo ta na jasnem, s koliko in s kakšnim blagom bo za dražbo založen. Primerno vnovčenje divjih kož je mogoče dandanes samo na takih javnih dražbah, ki se jih udeležijo kupci iz večine evropskih držav. Ker je »Divja koža« edina prodajna organizacija za lovstvo, priporočamo lovcem, da se poslužijo te prilike, ki jim nudi najugodnejšo prodajo njihovega blaga.

Izvoz in uvoz

g Izvoz vina iz Vršca. Iz Vršca poročajo, da so v oktobru in novembru izvozili iz okraja 165 vagonov vina: v oktobru 74, v novembru 91 vagonov. Izvoženo je bilo največ novo vino, medtem ko gre stari pridelek le bolj pičlo v promet. Vse izvoženo vino je pa ostalo v tuzemstvu, medtem ko iz inozemstva ni po njem povpraševanja.

g Naš izvoz sadja. Kmetijsko ministrtvo objavlja uradne podatke o izvozu sadja v letošnji sezoni do konca novembra t. l. Po tej statistiki je bilo izvoženih 610 vagonov grozdja (največ v Avstrijo 36 vagonov in v Češkoslovaško 156 va-

gonov), nadatje 4155 vagonov svežih češpelj (največ v Avstrijo 1853, v Češko-slovaško 1047, v Nemčijo 951), 3155 vagonov jabolk in hrušk (največ v Nemčijo 2052, v Češko-slovaško 664, v Avstrijo 342), 237 vagonov orehov (največ v Nemčijo 176, v Avstrijo 36) in 1216 vagonov suhih češpelj (največ v Nemčijo 410, v Češko-slovaško 360, v Avstrijo 240, v Italijo 80 in na Poljsko 70).

g Uvoz semenja v novembru. Za našega poljedelca je zelo poučno zvedeti, kakšne vrste semenja uvažamo v državo. Tako poroča kontrolna postaja na Topčideru, da smo v novembru uvozili semena: solnčnic 280.540 kg, oljne repice 132.231 kg, fižola 32.246 kg, maka 9020 kg, pese 15.000 kg, raznih trav 811 kg, konopelj 41.020 kg, lanu 510 kg, ajde 5000 kg. — Mogoče je med tem semenom mnogo izvirnega, ki nam bo služilo za izboljšanje domače produkcije. Gotovo je tudi mnogo takega, ki bi ga lahko doma pridelali ali ga imamo že doma, toda ne najde kupca. To vprašanje je zelo važno in bi ga bilo treba enkrat temeljito razčistiti.

g Kontingent izvoza naših ovc na Francosko. Francoska vlada je dovolila kontingent uvoza ovc za zadnje četrtletje tega leta in sicer za Avstrijo in Jugoslavijo skupno 600 glav, medtem ko je Madjarski določila uvoz od 18.000 glav. Torej naša država, ki goji največ ovc, lahko izvozi v našo zavezno državo 300 glav, medtem ko dovoljuje ta našat zaveznic državi, ki ni ž njo v prijateljskih stikih, uvoz 18.000 ovc. Inozemski uvozniki trdijo, da so Madjari dosegli to ugodnost, ker so se zanjo zavzeli njihovi diplomatski zastopniki. Morda bi naši zastopniki tudi kaj več dosegli, če bi se resno za to zavzeli.

g Ugodno stanje naše zunanje trgovine. Po objavljenih podatkih o zunanji trgovini za mesec oktober je znašal naš izvoz 224.829 ton za 320.1 milj. Din nasproti lanskemu oktobru od 279.665 ton v vrednosti 387.3 milj. Din. V nobenem letošnjem mesecu nismo toliko izvozili kakor oktobra. Največ je šlo v inozemstvo svežega sadja, za 41.4 milj. Din; si-

rovega bakra 31.9, stavbnega lesa 29.7, prašičev 28.1, suhih sliv 26.7, tobaka 20.6, jaje 12.7, svežega mesa 12.3, koruze 10, fižola 9 milj. Din. Uvoz iz inozemstva pa je bil znatno nižji od lanskega, znašal je 79.180 ton, lani 95.743 ton; vrednost lanskega uvoza je padla od 393 milj. na letošnjih 243.7 milj. Din. Uvozilo se je železa in železnih izdelkov za 23.6 milj. Din, tkanin 18.2, prediva 14.5, bombaža 11.9, volnenih tkanin 12.8 itd. V oktobru je bila naša trgovinska bilanca aktivna za 76.4 milj. Din, dočim je bila v septembru še pasivna za 25.9 milj. Din. V vseh letošnjih desetih mesecih se je zmanjšal uvoz po teži za 25.8 odstotkov, po vrednosti pa za 43.6 odst. — Izvoz je dosegel v prvih desetih mesecih letos 1.865.221 ton v skupni vrednosti 2.353.7 milj. Din. Pa dec izvoza proti lani znaša po količini 33.9 odst., po vrednosti pa 42.2 odst. Naša trgovinska bilanca je torej za to dobo samo malenkostno pasivna za 11.6 milj. Din, medtem ko je bila lani pasivna za 124.3 milj. Din.

Letina

g Naša žitna letina. Končne podatke o posejani in požeti površini žita ter o skupnem pridelku je kmetijsko ministrstvo objavilo šele sedaj. Iz teh sledi, da je bilo posejanih 2.125.000 hektarov pšenice, požetih pa le 1.951.000 ha. (Ostalo so uničile vremenske nezgode: poplave, kobilice, toča in slično.) Rži je bilo posejanih 250.000 ha, požetih 243.000 ha; ječmena posejanih 422.000 ha, požetih 407.000 ha; ovsa posejanih 343.000 ha, požetih 328.000 ha. V primeri z lanskim letom so bile posejane površine manjše za 58.000 ha pri pšenici, 3000 ha pri rži, 30.000 ha pri ječmenu in 51.000 ha pri ovsu.

Končni pridelek v primeri z lanskim je znašal v tisočih meterskih stov:

1931: pšenica 26 886, ječmen 3919, rž 1934, oves 2648; 1932: pšenica 14.545, ječmen 3915, rž 2121, oves 2692; letos pšenica manj 12.341, ječmen manj 4, rž več 187, oves 44.

Ogromen je primanjkljaj pšenice, ki

Ne omulovažujte sadjarstva!

Po nekaterih predelih naše banovine, posebno po izrazito vinorodnih krajih, smatrajo nekateri še dandanes sadjarstvo za neko postransko panogo, za katero se najmanj — marsikje sploh nič ne brigajo in ki po njihovem mnenju ne spada med druge kmetijske panoge, kjer je za reden pridelek potrebno tudi redno delo. Mislijo, da sadne rastline ne potrebujejo nikakega obdelovanja in da morajo roditi kar same od sebe.

Tudi jih je še premnogo, ki ne vedo, ali pa nočejo slišati in vedeti, da se sadjarstvo vsaj za enkrat pri nas izmed vseh panog najboljše izplača, to se pravi, da prinaša največ čistega dobička. Saj imamo s to kulturo tudi pri rednem in umnem obdelovanju še najmanj stroškov in pridelek se razmeroma lahko in dobro proda.

Čudno, odkod ta trdovratnost in brezbržnost za panogo, ki ni samo dobičkanosna, ampak tudi tako zanimiva in pobudna. Kako da ljudje, ki vidijo, kaj zmore umno obdelovanje v vinogradu, na njivi, na vrtu, ne prenesejo tega tudi v sadovnjaku? Kako to, da jih ne izpreobrnejo vsakoletni zgledi, ko dobe posamezniki prav lepe denarce za sadje?

Mnogo je kriva neka prirojena starokopitnost — stara, ukoreninjena navada, katere se človek tako težko otrese. Povsod vedo, ker leto za letom skušajo, da vinograd nič več ne plačuje ogromnih žrtev, povsod vedo, da bi več dosegli, ko bi pridelovali karkoli, pa kljub temu spoznanju tišči vse v vinograd. Vsakdo bi že vendar moral vedeti, da bi se umna gojitev sadnega drevja dobro izplačala, pa vendar odlašajo z zasajanjem in rednim negovanjem sadnega drevja od leta do leta.

Ali ni morebiti krivo nekoliko tudi to, da se splošnost vse premalo briga za strokovno čtivo, za predavanja, tečaje in razne druge prireditve, ki imajo vse namen, vzbuditi zanimanje za sadjarstvo in pokazati pota, na katera treba kreniti? Danes je že tako, da je vsako napredo-

vanje skoraj nemogoče, ako se neprestano ne izpopolnjujemo. Kako pa naj se sadjar izpopolnjuje, ako nič ne bere in nič ne sliši o novih načinih obdelovanja, o novih smernicah v narodnem gospodarstvu, o novih pridobitvah, o novih zahtevah in potrebah?!

Za povzdigo sadjarstva po potrebah in zahtevah sedanjega časa imamo poseben strokovni list »Sadjar in vrtinar«, ki že 20. leto orje ledino na tem polju. Toda kako redki so, ki ga poznajo in berejo in še redkejši, ki bi se ravnali po njegovih navodilih. Že 12 let imamo sadjarsko in vrtinarsko društvo, ki si neumorno prizadeva privedi ljudi do pravega spoznanja. Ustanavljajo se podružnice, prirejajo predavanja, tečaji, sadni ogledi, razstave itd., pa kako malo jih je, ki se kaj bolj pobrigajo za vsa ta prizadevanja. Večina gre svojo pot v svojo in splošnosti največjo škodo.

Mnogo smo že zamudili. Daleč so nas že prehiteli naši sosedje. Popolnoma nas bodo izpodrinili s svetovnega sadnega trga, ako nemudoma ne krenemo na druga pota. Zdravimo se in ne omalovažujmo sadjarstva, ne prezirajmo strokovne organizacije in njenega prizadevanja! Vsak izdatek, ki ga žrtvujemo v to svrhu in vsak čas, ki ga uporabimo v izpopolnitev sadjarskega znanja, se bo stotero povrnil. Vsakdo naj bo prepričan, do so tudi v njegovem zemljišču obilni, lahko trdimo neizčrpni zakladi, ki se pa z nobeno drugo kmetijsko panogo ne dajo tako lahko in tako zanesljivo dvigati nego s sadjarstvom! H.

ga Pri kupovanju perutnine glej, da ima žival rdečo kožo, čedno perie in rumeno kožo. Ne kupuj živali, ki ima od mrčesa razjedeno perje, umazane noge in modro podpluto kožo. Mlada kokoš ima voljno rožo in parklje in tenke dolge krače, stara zamazano rumene noge in trde parklje. Mlada gos ima mehko perje, belo meso, bled kajun in ostre parklje.

Ultravijoletni žarki v kmetijstvu

Ze nekaj desetletij se mnogo piše in govori o ugodnih uplivih sončnih žarkov na človeško zdravje in moderno zdravilstvo podčrtava njih vpliv na razvoj mladega telesa. Zato je tudi vzgoja mladine usmerjena k gojitvi sporta v naravi in k hribolestvu. Plezanje po gorah krepi telo in ga napravi odpornega proti boleznim, zato so hribovci krepki in zdravi. Toda to ni samo posledica hoje, napore in svežega zraka, ampak v veliki meri tudi vpliv sonca, čigar učinek je v višinah, kjer je zrak redkejši, vsestransko mnogo večji, kot v nižinah, kjer je zrak gost, navadno tudi z vlago in prahom nasičen. Saj vemo, n. pr., da človeška polt mnogo hitreje potemni na gorah in da se tam v človeškem telesu tvori več krvnih telesc. To se godi pod vplivom zlasti onih solnčnih žarkov, ki jih imenujemo ultravijoletne in ki jih moderna zdravniška znanost tako ceni, da gradi zdravilišča za pljučne in druge bolezni visoko v hriboh.

Toda ravno tako ugodno, kakor na človeško telo deluje sončna svetloba tudi na vsako drugo živo bitje, torej tudi na živali in rastline. Poglejmo samo živino, ko pride jeseni s planin, kako je zdrava in krepka in kako lahko prenese tudi slabšo zimsko krmo v zatohlem hlevu. Redkokdaj opazimo pri planinski živini letiko, ki pogosto nastopa pri dolinski, četudi jo puščamo na pašo. Glavno zaslugu pri tem imajo ultravijoletni žarki na visokih planinah.

Odkod pa tak učinek ultravijoletnih žarkov? Znanstveniki so dognali, da vplivajo ti žarki na tvorbo vitamina D v koži človeka in živali. Ta vitamin pa ugodno deluje na zdravstveno stanje telesa, pospešuje v njem presnavljanje in s tem tudi razvoj vseh telesnih organov.

Ko so ugotovili korist sončne svetlobe za propeh človeškega telesa, so postavili pravilo: čim več zraka, čim več svetlobe! Danes gradijo človeška bivališča s čim večjimi okni in celo že s steklenimi strehami.

Vsaj, oredno s t. težnjo se je pojavila

enaka tudi pri naši živinoreji, kjer zahtevajo moderni hlevi in svinjaki čim več svetlobe, in to zlasti za živino, ki je stalno v hlevu. Žal pa, da imamo pri nas še mnogo staj z majhnimi okni, ki jih pozimi mnogokje celo zatlačijo s senom, da ja ne moreta zrak in svetloba do živine. In vendar bi se dalo marsikje temu nedostatku odpruočiti z malimi izdatki.

Pri nadaljnjem raziskovanju je pa znanost dognala, da sončni žarki, ki prodirajo skozi navadno steklo okenskih šip v notranjost, niso več tako dobrodejni kakor na prostem, kajti steklo, četudi prozorno, upija ultravijoletne žarke. Strokovnjaki so zato skušali iznajti steklo, ki bi ta nedostatek odpravilo. Še pred vojno so iznašli Nemci »uviole-steklo«, Amerikanci in Angleži pa »vita-steklo«. Skozi te vrste stekla prodirajo nemoteno tudi ultravijoletni žarki in zato ga priporočajo za okna v hlevih in svinjaki. Ker pa je drago, si ga more le malokdo nabaviti. Pozneje so priporočali za staje modre šipe kot nekako nadomestilo za »uviole« oziroma »vita-steklo».

Toda zdravnikom vse to še ni zado-stovalo. Iskali so drug učinkovitejši izvor ultravijoletnih žarkov, da bi pri zdravljenju bolnikov postali od sonca neodvisni. Uporaba teh žarkov naj bi bila mogoča v vsaki letni dobi, neodvisno od vremena. Tako so prišli na kremenovo svetiljko, ki jo zdravniška praksa imenuje umetno viš nsko sonce. S to svetiljko, ki samostojno izžareva ultravijoletne žarke, uspešno zdravijo razne bolezni, kakor kostolomnico, revmatizem, slabokrvnost in druge.

Kar je pa zdravniška veda spoznala za koristno pri ljudeh, to isto se je začelo uporabljati tudi pri živini. Največjo škodo v prašičereji povzroča ravno kostolomnica pri pujskih, ki pridejo največkrat že s to boleznijo na svet. Glavni vzrok: neprimerna krma brejih svinj, posebno pomanjkanje apna v krmilih.

S kremenovo svetiljko so obsevali breje svinje in dosegli lepe uspehe. Pri opravitvah se je število bolnih pujskov znatno zmanjšalo. Dalje so obsevali prašičke in opazili, da se bolj in hitreje razvijajo kot neobsevani.

Tudi praktični perutninarji so izkoristili to znanstveno pridobitev. S številnimi poskusi so ugotovili, da s kremenovo svetiljko obsevane kokoši v zimskih mesecih znesejo mnogo več jajc kot neobsevane. Zato imamo danes na Francoskem, v Nemčiji in v Angliji mnogo kokošjih farm, ki se poslužujejo tega sredstva posebno v zimskih mesecih, da jim kokoši znesejo več jajc.

V mlekarstvu so ugotovili, da se v mleku, obsevanem s kremenovo svetiljko, tvorijo vitamini, največ vitamin D, ki znatno izboljšajo kakovost mleka za dojenčke. In danes imajo že mnoga mesta v naprednejših državah priprave, s katerimi obsevajo mleko, določeno za otroke, ki je dobilo ime vitamin-mleko. Uspehi, ki so jih s tem mlekom dosegli pri deci, so izredno ugodni.

Toda tudi v drugih primerih je bilo obsevanje z ultravioletnimi žarki učinkovito. V zadnjih letih so jih začeli izkoriščati tudi v rastlinstvu. Poskusi so pokazali, da rastline, obsevane s to vrsto

žarkov, boljše uspevajo, hitreje rastejo in cvetlice lepše cveto. To je prav prišlo vrtnarjem-cvetličarjem v naprednejših državah, ki so z obsevanjem dragocenih rastlin pospešili njih razvoj in zlasti dosegli lepo cvetje. Tako vzgajajo v toplih gredah zlasti v zimskem času razne cvetlice, ki jih potem drago prodajajo in kljub večjim stroškom pridejo na svoj račun. Manj dobičkanosno je obsevanje poljskih rastlin in drevja, četudi je znamenovati lep uspeh, kajti vsled prevelikih stroškov se to ne izplača.

Kakšen nauk pa naj črpa iz te znanstvene pridobitve naš kmet? Predvsem je zanj važno, da ve, da rabijo njegove domače živali ne samo primerne krme, ampak tudi sončne svetlobe. Okna v hlevih in svinjakih naj bodo dovolj velika, da prihaja vanje čim več sončne svetlobe. V zimskih mesecih naj se živina, kjer je to mogoče, napaja zunaj, da se razgiblje in pride na svetlobo, med tem časom pa se hlev prezrači. Svinjaki naj bodo prav tako svetli, kajti tudi prašiči rabijo mnogo svetlobe. Perutnina mora imeti zlasti tam svetle prostore, kjer je pozimi primorana bivati v njih ves dan. Ker je torej svetloba neobhodno potrebna vsakemu živemu bitju, zato je nikakor ne smemo kratiti našim domačim živalim.

Hugon Turk:

Izdelovanje tobaka

Vsako leto pridelajo po vsem svetu ogromno množino tobaka in cenijo ta pridelek do 900 milijonov kilogramov v vrednosti 5000 milijonov dinarjev.

Iz prvotne svoje domovine Amerike se je tobak razširil po vseh delih sveta. Prvi so prinesli tobakovo rastlino in seme spremljevalci Krištofa Kolumba pri drugem potovanju l. 1493, morebiti že tudi prej l. 1459—1460; vsaj Indijanci so kadili tobak že pred odkritjem Amerike od nekdanj. Nemci so spoznali tobak v 30 letni vojni (1618—1648), ko so ga prinesli tuji, najbrž španski vojaki. V Evropi so rabili tobak le v zdravstvene namene, toda kmalu so ga pričeli tudi kaditi, nosljati in žvečiti, dasi je bilo to

odkraj strogo prepovedano zaradi omotnega strupa tobakove rastline, nikotina imenovanega. To ime ima strup po francoskem poslaniku Zanu Nicot, ki je prvi zasejal ameriško tobakovo seme na svojem vrtu l. 1559 ali 1560. — Danes sadijo tobakovo rastlino v mnogoštevilnih vrstah, ki imajo svoj izvor v tako zvanem **kmetškem tobaku**, dalje v **navadnem tobaku** in **velikolistnem tobaku**.

Tobakova rastlina ne uspeva povsod enako, zato razlikujejo tobak tudi po pokrajinah: Havana, Kuba, Smirna, Gurčija, Stara Srbija, Grška, Makedonija, Črna Gora, Hercegovina, Dalmacija, Vojvodina-Ranat, Ogrska itd., kjer imajo povsod že staro tobačno kulturo in zna-

menite vrste tobaka. V naših južnih pokrajinah pridobivajo v prvi vrsti takozvani »turški tobak« za izdelavo cigaret, na nekdanjih ogrskih tleh pa raste predvsem le tobak za pipe, vendar ga pridelajo premalo, zato so poskusili pred leti tudi v naših domačih krajih te vrste tobaka saditi, toda zaradi nezanesljivosti ljudi (tihotapstva) so morali opustiti pridelovanje slovenskega tobaka, kar moramo iz gospodarskega pogleda prav zelo obžalovati, saj ima del naše Dolenjske, vsa Bela Krajina in vse Slovenske Gorice prav ugodno zemljo in podnebje za tobakovo rastlino, ki dobro uspeva na rahlih tleh s kalijevo ali apneno vsebino, posebno v vinorodnih krajih.

Toda tobaka za boljše in najboljše smotke (cigare) ni dobiti v Evropi, ampak se mora dovažati iz daljnjih prekomorskih dežel. Najboljše liste za smotke dobivajo iz zapadno-indijskih otokov Kube (iz glavnega mesta Havana) in Portoriko, dalje iz Meksike, Brazilije, severne Amerike (Virginije), pa tudi iz daljnega vzhoda z otokov Manila, Sumatra, Java itd.

Tobak za cigarete je iz pokrajin grške Macedonije na zelo dobrem glasu, pa tudi iz naših krajev je cigaretni tobak dobre kakovosti. V grški Tesaliji je le srednje kakovosti, pridelujejo ga tudi na ruskem polotoku Krimu, na Kavkazu, nadalje v pokrajinah pri Samsunu in Bafri v Anatoliji. Tudi v sosednji Romuniji in Bolgariji pridelujejo te vrste tobaka, toda njegova kakovost zaostaja za preje imenovanimi. Letos dobi Južna Srbija 150 milijonov dinarjev za predelel tobak.

Pridelovanje tobaka se prične pri nas spomladi sredi meseca marca in sicer se ob tem času poseje tobakovo seme v tople grede ali gorke lehe, katere napravijo na različne načine. Najboljše je, če imajo lego proti jugo-zahodni strani ob kakem poslopju, tako da so zavaranane proti mrzlim vetrovom iz severa in imajo dovolj solnca. Natančneje je o tem pisal direktor Josip Mandel in je njegova gospodarska navodila izdala Kmetijska družba za Slovenijo l. 1920. Temu

poučnemu spisu sledimo tudi nadalje pri izdelovanju tobaka.

Ves tobak se »trga« in sicer kadar listi tobakove rastline »dozorec. Ob stebelu rastline je razvrščenih 14 do 26 listov, katere za trgatve dele v prizemne, osrednje in vrhovne liste, vsi se pri trgatvi (berbi) odtrgajo ali oberejo pri peclju tik ob stebelu. Za zrelost listov je več znakov: 1. prej temnozeleno barva se spremeni v svetlozeleno, 2. ob glavni žilni lista se prikažejo rumenkaste lise, 3. list kaže zjutraj znamenja uvelosti; po vsem tem se torej presoja dozorelost tobakovega listja za obiranje. — Kakovost lista je različna; manjvredni so prizemni listi, najboljši so srednji listi, vrhovno so tudi dobro dišeči in dajo močan tobak.

Odtргani listi se prično takoj izdelovati v tobak in sicer se listi najprvo suše na zraku na gotov način, kar imenujejo prvo fermentacijo tobaka v sušilnici. Šele meseca novembra ali decembra se prične razbiranje, likanje (gladenje) in vezanje posušenih listov, ki so sedaj zbrani v snopičih ali lopaticah. Že popred pričetu kvašenje (predfermentacija) se nadaljuje v teh snopičih ali lopaticah.

Kar temu sledi, je potem izdelovanje tobaka v velikih tobačnih tovarnah, kar je precej obširno, različno in zamotano.

Prične se s prepojanjem tobakovih listov v parnih pripravah ali z drobno vodno prho; temu sledi likanje s stroji, pri čemer se listi stiskajo in trde žile (rebra lista) zmečkajo, nato se odberejo lepo rumeni listi za zunanje ovoje smotik, drugi listi se konečno zvijejo ali zložijo v valje ali tudi takoj zrežejo.

Zboljšanje sirovega (»divjega«) tobaka se izvrši predvsem z izluženjem, za kar rabijo raztopine alkalij, soli ali kislina, redkeje razgrevanje na železnih ploščah. Sedaj se uporablja splošno tako imenovano »drugo kvašenje« v prostornih posodah (kadeh, sodih), kjer vlažne liste stiskajo in potem puste pri miru tako dolgo, da prično vrčijo (»skipeti«); potem jih hzopet posuše, iznova namočijo v solni ali solitni raztopini in

oplemenijo okus tobaka in njegovih izdelkov s pridodavanjem različnih kvaš, polivkov in omak, po potrebi in okusu raznih smotk, cigaret, tobaka za pipe, noslanje in žvečenje. Že pri vrenju se razvijajo v tobaku prijetno dišeče snovi, še bolj se to zgodi z navedenimi pridodatki.

Izdelovanje smotk, cigaret, cigaret-nega tobaka, dalje tobaka za pipe, za žvečenje in noslanje je zopet prav različno in to delo opravljajo neštete človeške roke in posebno še silno umetno sestavljeni stroji. Vpogled vsega tega v velikih tobačnih tovarnah je izredno zanimiv in vsakteremu priporočljiv; sveda je to posebnim ljudem težko pokazati in pojasnjevati, lažje gre to pri obiskih v večjih skupinah proti poprej-

šnji prošnji pri upravi dotične tovarne. Lahko sodimo, da ima naša Ljubljana v tem oziru eno največjih zanimivosti celega mesta in Slovenije.

Pripomba. Nerazumljivi stavki v članku »T o b a k« (gl. Gospodarja št. 19 t. l. se morajo glasiti pravilno (Zastupljenje po tobaku): »srčno utripanje postane neredno, začetkom se zadržuje delo srca, krvni pritisk se zviša, pozveje bije žila hitreje in krvni pritisk pade; slednjič otprnejo živčna središča, središče srca, krvnih žil in dihal. Nikotin je dalje zelo hud strup za hrbtni mozeg (hrbtenjačo); v začetku razdraži živce občutov in gibanja, v večji meri pa povzroči krčevito odrevenelost...«

Kaj delajo tvoji stroji in kaj je s orodjem?

Kmetov kapital so tudi stroji in orodje. Ta kapital se pa tem prej obrabi, čim bolj se zanemari. Žal pa, da naši kmetje skoraj redno premalo pazijo nanj in radi tega jim stroji trajajo le malo časa, se hitro pokvarijo in nagajajo prav tedaj, ko jih rabijo. Res je, da poleti ali jeseni, ko delo vsepovsod preganja poljedelca, nima ta dovolj časa, da bi spravil stroje v red in popravil morebitno pokvarjeno orodje. Tem več prilike se mu pa nudi sedaj pozimi, ko je sneg pokrival dol in plan in se kmet skoraj ne more ganiti iz hiše. Sedaj mora popraviti orodje, pregledati stroje in jih spraviti na pravo mesto.

Orodje se je tekom letne rabe precej pokvarilo, na grabljah manjkajo zobje, na vilah roglji, ročaji na motikah so se odlomili itd. Skrben kmet bo sedaj pregledal vse tiste priprave, ki jih čez zimo ne rabi, očisti jih blata in prahu, železne dele namaže s petrolejem, pomešanim z oljem, in lesene dele z oljem; potem jih bo tako zavaroval, da jih prah ne pokrije. Vsako pokvaro bo sedaj v miru lahko popravil, da bo vsak kos v takem stanju, da ga lahko vsak čas rabi.

Stroje: pluge, brane, kosilnice, mlatilnice, čistilnice in druge stroje je treba temeljito pregledati, obistiti jih blata, smeti in prahu, namazati jih proti rji z oljem ali mastjo in tako spraviti, da jih prah ne zadene. Pri tem pregledovanju mora tudi kmet popraviti morebitne pokvare, pritrditi vijake, ki so se odvili ali izgubili, nadomestiti zlomljene zobe in druge dele ter postaviti vse v tako stanje, da je lahko vsaj stroj takoj, ko je treba, spraviti v pogon. Najbolj mučno je, če ob času nujnega dela mora kmet šele tekati h kovaču ali strojniku, da nadomesti eden ali drugi pokvarjeni ali manjkajoči del, medtem ko delavci stoje ob strani in čakajo, dokler stroj ne sleče.

Kapital, ki leži v kmetijskih strojih, je za vsako gospodarstvo največje važnosti, zato ga je skrbno čuvati. Stroji, s katerimi se pazljivo ravna in ki se drže v dobrem stanju, trajajo še enkrat tako dolgo kakor zanemarjeni. To naj si dobro zapomni vsak kmetovalec in se po tem ravna, pa bo imel veselje s svojimi stroji, pa tudi korist.

Se o fižolarju

V zadnji številki »Gospodarja« smo opisali novega, pa zelo nevarnega sovražnika, ki se je pojavil na zrelem fižolu tudi pri nas. Danes moramo naše čitatelje še enkrat opozoriti na veliko nevarnost, ki preti fižolu. Imamo v rokah poročila in vzorce črvivega fižola iz raznih krajev Dolenjske. Iz teh poročil posnamemo da je fižolar že povsod razširjen, zlasti že močno občutijo škodo po onih okrajih, ki mejijo na Savsko bano vino (Hrvaško). Tudi v Ljubljani ga že imamo. Kako nevaren je ta škodljivec, nam izpričuje poročilo iz Samobora, ki pravi da v vsem samoborskem okraju ni več fižola brez fižolarja. Iz poročil je pa tudi razvidno da ga marsikje še niso opazili drugod ga pa iz neznanega vzroka in neke neosnovane bojazni tajé in prikrivajo.

Ker je vprav sedaj čas, da ukrenemo vse potrebno da se škodljivec temeljito zatré in prepreči širjenje in še večja škoda, svetujemo vsem našim čitateljem, da upoštevajo ta-le navodila:

1. Vsakdo naj še enkrat pazljivo prebere tozadevni članek v zadnji številki »Gospodarja«, da bo točno poučen, kak-

šen je fižolar, kako živi in se razmnožuje.

2. Naj nemudoma natančno pregleda svojo zalogo fižola, in če najde le kako sled od fižolarja, naj takoj ukrene vse potrebno, da se zalega v fižolu zatré. Razgrevanje v krušni peči, kjer ni čez 60° C vročine (24 ur).

3. Za seme je treba takoj odbrati zdravo zrnje in ga spraviti v shrambo, kjer doslej še nismo shranjevali fižola, da je čez zimo popolnoma varen pred škodljivcem.

4. Kdor ima fižol še v stročju, naj ga nemudoma zlušči ali omlati, ker se je pokazalo, da daje stročje fižolarju zavetje in se v takem fižolu še hitreje razmnožuje. Luščine takoj pokrmíti.

5. Dosedanje shrambo, kjer smo imeli črviv fižol, je treba temeljito osnažiti, če mogoče, prebeliti, zažveplati, da se škodljivec zanesljivo zatré. Za zdrav fižol izberimo drugo, popolnoma čisto shrambo.

6. Če hočemo fižolarja zatreti, se mora vsakdo, ki ima črviv fižol, ravnati po teh navodilih; prizadevanja posameznika bodo imela za splošnost maio uspeha. H.

GOSPODARSKÉ VESTI

Omela

Kdo ne pozna tistih košatih, zelenih grmičev, ki rasto po vejah zanemarjenega drevja, zlasti po jablanah! To je omela ali ptičji lim — grd zajedavec našega sadnega drevja, zajedavec, ki že oddaleč izpričuje slabega sadjarja. Korenine od omele se namreč zajedo v les tako tesno in v živo, da je videti kakor bi bile zraščene in spojene s svojim gostiteljem. Zato se tak grm nikakor ne da izpuliti. Kvečjemu se odlomi. Iz štora, ki ostane, požene še večji grm. Omele torej ni mogoče drugače iztrebiti, kakor da vejo z omelo vred odžagamo. Če je pa predebela in je je škoda, moramo pa omelo z vsemi njenimi koreninami vred iz veje izrezati ali izžagati. Rano pa, ki

sega včasih do srede veje, je treba nazadnje skrbno zamazati, oziroma zaliti s terom, ali s cepilno smolo.

Zatiranje omele je zimsko delo; sedaj je drevje golo in se grmi omele že od daleč prav lahko opazijo. Dol torej s sadnega drevja s tem grdim in škodljivim zajedavcem, s to sramoto za vsakega naprednega sadjarja. H.

Negovanie parkljev

Goveja živina, ki stoji leto in dan v hlevu, dobi neprikladno razvite parklje, ki jo pri hoji ovirajo. Kakor si mora človek striči nohte na rokah in nogah, tako je potrebno negovanje parkljev tudi pri tisti živini, ki si jih ne more izbrustiti pri hoji. Vozna živina in pašna živina

sti, zakaj n. pr. verjamejo izpovedi in prav oziroma zakaj ne verjamejo. Če mislite, da v sodbi ni zadostno utemeljeno, zakaj da se vašim pričam ne verjame, potem vložite pravni lek (priziv — revizijo) zoper tako sodbo. Pravni lek proti sodnim odločbam se morajo vedno vložiti le pri istem sodišču, ki je izdal napadano odločbo (sodbo) ter to sodišče nato predloži spise nadležnemu višjemu sodišču. Pritožba na bansko upravo zoper sodbo je brezpomembna.

Krivična disciplinska sodba. B. R. Lj. — Disciplinski ste bili kaznovani, češ, da ste dopustili uvoz mesa, ne da bi uvoznik plačal mitnino. Obojeni ste bili radi neresnične izpovedbe paznika, dočim so vaše priče potrdile vaš zagovor v celoti. Vprašate, kako bi se dognala resnica in stvar razčistila. — Če ste zamudili rok pritožbe zoper disciplinsko odločbo, vam preostane še redna sodna pot. Če so vaše navedbe resnične, ovadite paznika radi lažne izpovedbe sodišču oziroma tožite ga radi klevete. Če bo v tem postopanju obojen, potem lahko zahtevate obnovitev disciplinskega postopka in zadeva se bo razčistila. Če nimate zvestosnih dokazov za vašo nedolžnost, vam svetujemo, da počakate in potrpite, kakor pa da si nakopijete nove skrbi in stroške.

Zavarovanje terjatev. M. Z. L. — Oče je dal učiti mlajšega sina za elektrotehnika in je skozi dve leti plačeval celo oskrbo. Radi krize tega več ne zmora. Zato ste vi kot starejši sin in bodoči prevzemnik doma pripravljeni brata še dve leti popolnoma vzdrževati na račun bratove dole. Vprašate, kakšno potrdilo vam je potrebno, da bo to višelo vam v dobro, če bi oče nenadoma umrl. — Svetujemo vam, da sproti ali pa ob letu daste očetu v podpis potrdilo, da ste na očetov račun za oskrbo brata plačali vsoto, ki jo oče prizna, da jo vam dolguje. Če bi oče slučajno nenadoma umrl, bi svoje terjatve lahko uveljavili proti zapuščini.

Davek od hiše. J. K. Imate hišo s 6 sobami. Pri sebi imate v stanovanju poročeno hčer. Vprašate, če more davkarja od Vas zahtevati davek. — Dolžni ste plačevati davek, to je zgradarino. Trajno so oproščene zgradarine le one hiše, ki služijo izključno kmetovalcem in njih kmetijskim delavcem za prebivanje, če stojе v vaseh ali izven okolišja mest, trgov in krajev, proglašanih za javna zdravilišča, toda če je v vaseh in vaških občinah sedež okrajnega načelstva, oziroma, če imajo nad 5000 prebivalcev, so oproščene zgradarine samo one kmetovalske zgradbe, ki stojе izven okoliške črte teh krajev.

Oprostitev vojaške službe. Č. J. L. 1927 ste bili potrjeni in kot edini sin in hranilec matere oproščeni. Oče je padel v vojni. Doma je še ena sestra, tri so pa poročene. Ena sestra je v Ameriki. Sedaj Vam pa vojaška oblast več ne prizna pravice hranilca, ker imate sestre. Ali bi kazalo še prositi za

oprostitev. Premoženja nimate nobenega. Ali boste prosti vojašine, ako se najmlajša sestra pred Vašim vstopom v vojaško službo poroči. Ali ste upravičeni zahtevati povračilo stroškov, ki ste jih imeli v petih letih z vršitvijo hranilca. — Po apremenjenem zakonu o ustrojstvu vojske bi imeli pravico do oprostitve, ako bi bile tudi sestre, ki še niso bile odpravljene od doma, pri specialnem zdravniškem pregledu ocenjene za nesposobne za delo in pridobivanje. Tega pa ne bo, ker pišete, da je najmlajša sestra v službi. Če se ta sestra poroči, ne boste zato Vi dobili pravice do oprostitve. Povrnitve stroškov, ki ste jih imeli z vršitvijo dolžnost hranilca ne morete od nikogar zahtevati, ker je dolžnost otrok vzdrževati starše, ki se sami ne morejo preživljati.

Poprava vaške ceste. A. H. Z. Vaško cesto popravljate s tlako, vendar nečesto pomagali vsi, ki cesto rabijo. Nekateri se izgovarjajo, da vozijo le s praznim vozom, drugi, da vozijo le pozimi itd. Kako upornike prisiliti k delu? — Cesta, o kateri pišete, je najbrž občinska cesta II. reda. Te ceste se vzdržujejo redno s prispevki davčnih zavezancev, ki so jim ceste namenjene. Porazdelitev teh prispevkov določa občinski odbor po neposrednem davku zavezancev. Ako ste pa mesto prispevkov delali nekateri tlako, Vam ne bo treba prispevati. One pa, ki nečesto delati, bo občina s pomočjo politične rubeži lahko prisilila, da prispevajo svoj del. Vi, torej posamezniki, ki ste delali, pa ne boste mogli nikogar prisiliti k delu.

Študiranje za financarja. F. S. B. Ali je mogoče fantu z 20 leti iti študirat na kakšno državno šolo. Rad bi kasneje postal financar. — Vprašanje je presplošno. Gotovo ima fant vsaj osnovno šolo, s katero tudi lahko prisi za vstop v državno službo. V srednjo šolo ne more biti sprejet kot redni učenec, ker je prestar. Pač pa bi se mogel vpisati kot izredni učenec, ki bi doma študiral in nato polagal izpite. Če fanta zanimajo združna in splošna gospodarska vprašanja, bi mu priporočili združno šolo, ki se vrši vsako zimo v Ljubljani. Vendar pristavljamo, da je ta šola namenjena kmečkim fantom — bodočim gospodarjem in zadrugarjem.

Vpoklic k vojakom. M. Z. L. Radi bi vedeli, kdaj bo Vaš sin, ki je bil lani potrjen, vpoklican. — Tega Vam ne moremo povedati, ker niso določeni stalni termini za vpoklic rekrutov.

Skrajšan rok. T. R. B. Imate dva sina. Starejši pojde prihodnje leto na nabor. Vi bi radi za drugega dosegli skrajšan rok, ker ga rabite pri kmetijstvu. Na katero oblastvo se je obrniti? — Tisti sin bo služil skrajšan rok, ki ima po zakonu pravico do njega. Kateri ima to pravico, pa ne moremo povedati, ker niste navedli rojstnih let sinov in očeta. Prošnje ne bo treba delati, ker že naborna komisija določi rekrutu rok, če je rekrutni spisek v redu.